LUMINA TINEREȚII ȘI TINEREȚEA LUMINII

Dragoș Ioan Șuşman*

Abstract: *Lightful youth and youthful light.* This study is an exploration of an essential theme of human life in general and Christian life in particular: the light. If God creates within light and defines Himself as light, it is the human being's duty to follow the example, to do the deeds of light in order to become light himself. The answer to the question: "How can man become light? is found among the pages of the Scripture. Reading the Scriptures, man discovers that he is called by God towards a light beyond this world, the uncreated light that flows from the being of the Creator. This light is the expression of personal sacrificial love, it is the way in which God descends to meet the being that He crowned as ruler of creation. But this meeting becomes possible only if the human being reaches the appropriate state of heart, sacrificial love. In other words, man is called to acquire the resemblance to the One that created him according to His Image.

Keywords: *Light, Crux, Sacrifice, Love, Resurrection.*

Introducere

Citind paginile Sfintei Scripturi, este ușor să observăm cu câtă insistență apare una dintre temele esențiale ale vieții creștine: tema luminii. Dacă cuvântul revelat atrage atenția atât de des asupra acestui aspect, fără îndoială că înțelegerea lui are implicații majore în drumul prin care fiecare om poate ajunge să trăiască starea de fiu al unui Dumnezeu care s-a definit ca lumină și care ne cheamă pe noi să devenim asemenea Lui, adică lumină. Tinerețea este vârsta în care prin excelență omul este însetat de lumină, acest adevăr manifestându-se plenar în idealurile înalte pe care și le construiește sau în sentimentele de iubire care îi cuprind inima. În mod normal, lumina tinereții ar trebui să ne însoțească toată viața, însă, din

* PhD, Teacher at "Lucian Blaga" Secondary School, Sebeș, Alba County, Romania.

nefericire, experiența arată că arareori se întâmplă asta. Ratarea constă în faptul că nu ne înțelegem statul de făptură responsorială, invitată să răspundă iubirii Celui care a creat-o. Orice răspuns autentic este în deplină concordanță cu întrebarea, ca atare, pentru a putea răspunde luminii cu care Dumnezeu vine în întâmpinarea noastră, trebuie ca mai întâi să o cunoaștem.

1. Lumina – prima etapă a creației

În cartea Facerii, prima poruncă pe care o dă Dumnezeu este: *Să fie lumină !* (Fac. 1, 3). Tâlcuind acest pasaj, Sfinții Părinți subliniază faptul că Dumnezeu nu lucrează în întuneric, ci tot ceea ce săvârșește se face în lumină: *Cel dintâi cuvânt al lui Dumnezeu a creat lumina, a risipit întunericul, a pus capăt tristeții, a veselit lumea, a adus dintr-o dată, peste toți și peste toate, privesc veselă și plăcută*, spune Sfântul Vasile cel Mare¹. Una dintre întrebările legate de acest text este ce fel lumină a fost cea care a răsărit la porunca lui Dumnezeu. A fost lumină obișnuită ? În lumea în care trăim noi, această lumină vine de la soare, ori atunci, în ziua *una* a creației, soarele nu era făcut încă (el va apărea abia în ziua a treia). Ca atare, lumina despre care vorbim era de altă natură sau, oricum, avea alte legi cărora se supunea decât are lumina pe care o cunoaștem noi. Iată ce spune Sfântul Efreem Sirul în acest sens:

„Lumina care a părut pe pământ era fie ca un nor luminos, fie ca lumina zorilor, ori ca stâlpul ce a luminat norodului evreu în pustie. Oricum, lumina nu ar fi putut împrăștiă întunericul ce învăluia totul, de nu și-ar fi răspândit pretutindeni fie materia, fie razele, precum soarele la răsărit. Lumina dintru început era răspândită pretutindeni, nefiind închisă într-un singur loc anume; ea împrăștiă întunericul fără a avea

¹ Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, omilia a II-a, VII, în *Scrieri*, partea întâi, traducere, introducere, note și indici de Dumitru Fecioru, col. „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 17, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1986, p. 93.

vreo mișcare; toată mișcarea ei ținea doar de ivire și pieire; când ea pieria dintr-o dată, venea domnia nopții, domnie ce se sfârșea odată cu venirea ei. Astfel, lumina a făcut să apară și cele trei zile următoare ... ea a ajutat la odrăslirea și răsărirea tuturor celor care urmau a fi scoase de către pământ în ziua a treia; cât despre soare, el a fost așezat în tăria cerului ca să aducă la împlinire cele care fuseseră făcute să apară mai înainte cu ajutorul luminii dintru început”².

Altfel spus, Sfinții Părinți vorbesc despre o stare de libertate a luminii primordiale, care nu era legată de vreun astru, ci se supunea doar cuvântului lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur vede în victoria luminii asupra întunericului din prima zi a creației biruința binelui asupra răului pe care o aduce în lume Mântuitorul Iisus Hristos, Cel care s-a definit pe sine ca fiind *lumina lumii* (In. 8, 12):

„După cum la facerea lumii, când la porunca Stăpânului a fost adusă la ființă lumina aceasta materială, s-a ascuns întunericul acesta văzut, tot așa și acum lumina cea spirituală a alungat întunericul înșelăciunii și a condus la adevăr pe cei rătăciți³. Iisus Hristos este lumina cea adevărată care, venind în lume, luminează pe tot omul” (In. 1, 9)

adică o lumină care nu se adresează fapturilor neînsușite, lumii exterioare, ci omului. Așa cum în prima zi a creației Dumnezeu *a rostit cuvântul ‘lumină’ ca să poată descoperi lumea, pătrunzând-o*

² Sfântul Efreim Sirul, *Tâlcuire la Cartea Facerii*, I, *apud.* Serafim Rose, *Cartea Facerii, crearea omului și omul începuturilor. Perspectiva creștin-ortodoxă*, ediția a doua, în românește de Constantin Făgețan, București, Edit. Sophia, 2011, p. 73-74.

³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere I*, omilia a III-a, III, în *Scrieri*, partea întâi, traducere, introducere, note și indici de Dumitru Fecioru, col. „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 21, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987, p. 49.

cu strălucire⁴, tot așa Mesia se face trup și intră în lume pentru a-i redescoperi omului sensul creației și adevărata lui menire.

Sfântul Vasile cel Mare face distincție între întuneric și noapte: *starea în lume, înainte de facerea luminii, nu era noaptea, ci întunericul; noapte s-a numit atunci când Dumnezeu a despărțit întunericul de zi și întunericul a primit numire nouă, ca să se deosebească de zi*⁵. Altfel spus, întunericul este o lipsă a luminii permanentă, neîntreruptă, în timp ce noaptea este o perioadă delimitată de două zile. În această perspectivă se poate vedea și mai clar măreția biruinței lui Hristos asupra păcatului și morții: El nu a biruit noaptea, adică o stare trecătoare a răului, din care omul ar fi putut să iasă prin puterile lui, ci întunericul morții și al păcatului: *lumina luminează întru întuneric și întunericul nu a cuprins-o* (In. 1, 5).

În nota de subsol de la cartea Facerii 1, 3, ÎPS Bartolomeu precizează că textul face referire la lumina necreată pe care Dumnezeu *a activat-o*, adică a făcut-o vizibilă, capabilă să cuprindă pământul *netocmit și gol* (Fac. 1, 2). Este vorba despre acea lumină pe care o vor experia mai târziu isihăștii și pe care teologia răsăriteană o va cunoaște mai ales prin scrierile Sfântului Grigorie Palama.

2. Schimbarea la Față – întâlnirea omului căzut cu lumina necreată

Momentul nou-testamentar definitoriu pentru prezența acestei lumini este Schimbarea la Față a Mântuitorului. Momentul este surprins de Sfintele Evanghelii, dar și de icoana praznicului, care redă teologic scena, scoțând în evidență detalii care întregesc perspectiva literară. Astfel, cei trei apostoli prezenți la această

⁴ Sfântul Ambrozie al Mediolanului, *Hexaameron*, apud. Serafim Rose, *op. cit.*, p. 73.

⁵ Sfântul Vasile cel Mare, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 94-95.

minune sunt înfățișați *zăcând jos* [pe brânci] *cu fața la pământ și uitându-se în sus ca uimiți*⁶. Un alt ghid de iconografie bizantină este și mai explicit: Petru, Iacob și Ioan

„stau culcați la pământ, printre pietre, în poziții ce indică o cădere bruscă, orbiți de lumina strălucitoare care emană din Hristos și uimiți de glasul care a venit din cer zicând: ‘Acesta este Fiul Meu Cel iubit în Care am binevoit’ (Mt. 17, 5). Pe fețele tuturor celor trei ucenici se observă o expresie de mare cutremurare. Numai Petru se află întors cu fața spre Iisus, deși uneori este reprezentat cu o mână ridicată în fața ochilor, ca să-i protejeze de strălucirea puternică a slavei dumnezeiești”⁷.

În contradicție cu această poziție fizică apar cuvintele rostite de Sfântul Apostol Petru: *Doamne, bine ne este să fim aici* (Mt. 17, 4). Sfântul Evanghelist Luca adaugă un detaliu semnificativ, asupra căruia vom reveni: Sfântul Apostol Petru a rostit acestea *neștiind ce spune* (Lc. 9, 33). Și acum este firesc să ne întrebăm: cum putea să spună Sfântul Apostol Petru (exprimând, foarte probabil, și părerea celorlalți doi Apostoli) că îi este bine într-un loc în care nu putea sta drept (*antropos*), adică nu se afirma ca om și ca stăpân al făpturii, ci stătea culcat, dorind, dar neputând să privească o lumină care îl copleșea ? Există o evidentă contradicție între ceea ce spune și ceea ce face Sfântul Apostol Petru în momentul Schimbării la Față de Mântuitorului. De unde această contradicție ?

Pentru a înțelege momentul este nevoie să ne amintim câteva lucruri despre lumina necreată care izvorăște din ființa lui Dumnezeu. Atunci când citim episodul Schimbării la Față, probabil mulți dintre noi uităm că acea lumină nu este lumina pe care o vedem noi în fiecare zi, lumina fonică a soarelui. Este o diferență uriașă

⁶ Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, București, Edit. Sophia, 2000, p. 109.

⁷ Constantine Cavaros, *Ghid de iconografie bizantină*, traducere din limba engleză de Anca Popescu, îngrijitor de ediție și coordonator artistic Ștefan Ionescu-Berechet, București, Edit. Sophia, 2005, p. 89.

între această lumină și cea Taborică, diferență care constă în faptul că lumina necreată este o lumină personală, care izvorăște dintr-o Persoană iubitoare. Altfel spus, ea nu transmite o căldură exterioară, ci învăluie cu dragoste pe cel căruia i se descoperă. În fața unei asemenea lumini cei trei Apostoli au căzut cu fața la pământ. Asta arată drama condiției umane căzute, care nu rezistă în fața dragostei lui Dumnezeu care i se descoperă pentru că nu o mai înțelege. Găsim aici o adevărire fără putință de negat a cuvintelor pe care Mirele le spune fecioarelor bune: *Adevărat vă spun vouă: nu vă cunosc pe voi* (Mt. 25, 12). Cum spun Sfinții Părinți, intrarea în Împărăția lui Dumnezeu se face în urma recunoașterii: noi Îl recunoaștem pe Hristos Căruia i-am dat posibilitatea să ia chip desăvârșit în noi, iar El va recunoaște în noi chipul Său pe care l-am dus la asemănare. Prin urmare, nu Dumnezeu stă cu spatele la noi, ci noi îi întoarcem spatele, refuzând dragostea lui.

3. Lumina necreată – expresia iubirii jertfelnice

Care este starea care permite omului să vadă lumina necreată a lui Dumnezeu fără a sta aruncat cu fața la pământ ? Pentru a răspunde trebuie să facem referire la un episod scripturistic foarte elocvent în acest sens: martiriul Sfântului Arhidiacon Ștefan (F. Ap., cap. 7). După ce acesta a fost prins și dus în fața sinedrului, au fost aduși martori mincinoși care au spus: *Acest om nu încetează a grai cuvinte de blasfemie împotriva acestui loc sfânt și a legii. Că l-am auzit zicând că Iisus, acest Nazarinean, va strica locul acesta și va schimba datinile pe care ni le-a lăsat nouă Moise* (F. Ap. 6, 13-14). Versetul imediat următor aduce în discuție problematica noastră: *Și ațintindu-și ochii asupra lui, toți cei ce ședeau în sinedriu au văzut fața lui ca o față de înger* (F. Ap. 6, 15). De data aceasta mediul de manifestare a luminii necreate este fața unui om, un om care nu mai cade cu fața la pământ, ci stă drept, adevărind cuvântul spus odinioară de Mântuitorul: *nu aprinde cineva făclie și o pune sub obroc, ci în sfeșnic, și ea le luminează tuturor celor din casă* (Mt. 5,

15). Cel care aprinde făclia este Dumnezeu, Care s-a definit pe Sine ca lumină a lumii (In. 8, 12). Făclia sunt ucenicii Lui, despre care a zis: *Voi sunteți lumina lumii* (Mt. 5, 14). Vorbim despre o relație dintre două persoane care presupune întotdeauna participarea amândurora: nu-i destul ca una să dea, trebuie ca cealaltă să *dorească* și să *poată* primi. Dumnezeu dă, El luminează în întuneric, dacă noi trăim încă în întuneric este pentru că nu suntem capabili să primim lumina pe care ne-o dă El. Pregătirea pentru a primi și a păstra lumina este partea noastră, responsabilitatea noastră izvorâtă din încrederea pe care Dumnezeu o are în noi. Această încredere nu este gratuită, pentru că Cel Care ne-a creat știe cine suntem și știe că putem face ceea ce ne cere. Cu o singură condiție: să vrem. Pentru ca să poți primi lumina izvorâtă dintr-o față, trebuie să fii capabil să o privești. Acesta făcea Sfântul Arhidiacon Ștefan: privea Fața Mântuitorului său și, astfel, primea strălucirea izvorâtă din Aceasta, strălucire care a devenit vizibilă celor care îl acuzau. Diferența dintre el și Sfântul Apostol Petru pe muntele Tabor ține de așezarea lăuntrică, de starea interioară: nu poți sta în fața cuiva dacă starea ta lăuntrică nu este asemenea cu a lui (de aici importanța asemănării la care ne cheamă Dumnezeu!). Starea lăuntrică pe care o are Dumnezeu și la care suntem chemați și noi este iubirea, care, pentru a fi deplină, trebuie să fie jertfelnică. Este acea dragoste care este dispusă oricând să se jertfească pentru cel iubit. Și nu vorbim aici de un moment anume, bunăoară despre momentul efectiv al martiriului unui om, ci de o stare permanentă de renunțare la sine de dragul celui alt, care devine vizibilă la modul deplin în momentul martiriului: *Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi* (In. 15, 13)⁸. De aceea în

⁸ De subliniat că nu e vorba doar de jertfirea vieții biologice, ci de ceva mult mai mult: de jertfirea *sufletului*, adică a părții nemuritoare a omului. Cu alte cuvinte, Mântuitorul vorbește de omul care renunță nu doar la o viață trecătoare, ci la o veșnicie fericită de dragul aproapelui său. Această stare se regăsește în cuvântul spus de Sfântul Apostol Pavel: *Căci așa fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru frații mei, cei de un neam cu mine, după*

momentul Schimbării Sale la Față de pe Tabor, Mântuitorul vorbea cu Moise și Ilie despre pătimirile Sale (Lc. 9, 31): slava lui Hristos nu este dezlipită de Cruce, ci izvorăște din ea.

4. Taina Crucii – adevărarea iubirii jertfelnice a lui Dumnezeu

Taina Crucii este locul în care înțelepciunea lui Dumnezeu este percepută de omul căzut ca nebunie (I Cor. 1, 23). Acesta este motivul pentru care Sfântul Apostol Petru *nu știa ce spune* atunci când își manifesta dorința de a rămâne în lumina lui Hristos de pe Tabor. Și nu a fost singurul moment în care Sfântul Apostol Petru a rostit cuvinte care îl depășeau ca înțelegere. Cu puțin timp înaintea episodului Schimbării la Față, în ținutul Cezareei lui Filip, răspunzând întrebării *Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului ?* (Mt. 16, 13) pe care Hristos o pusese apostolilor Săi, el spune: *Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu* (Mt. 16, 16). Reacția Mântuitorului la această mărturisire *Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit ție aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri* (Mt. 16, 17) arată clar că măreția adevărului ei îl depășea pe Petru, el nefiind decât glasul prin care Dumnezeu-Tatăl a vorbit. Imediat după acest episod are loc prima vestire a pătimirilor pe care Hristos o face ucenicilor Săi. Acesta este momentul în care Sfântul Apostol Petru spune ceva la măsura lui: *Fie-Ți milă de Tine să nu Ți se întâmple Ție aceasta* (Mt. 16, 22), dar făcând aceasta, este muștrat pentru că nu cugetă cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor. Este dovada clară a neputinței omului de înțelege prin puterile sale Taina Crucii⁹ și, drept urmare, imposibilitatea de a beneficia de

trup (Rom. 9, 3). Modelul deplin pentru starea iubirii jertfelnice este Mântuitorul Hristos, *Mielul junghiat de la întemeierea lumii* (Apoc. 13, 8).

⁹ Sfântul Apostol Pavel spune că nici puterile cerești nu cunoșteau Taina Crucii, ea devenindu-le și lor cunoscută abia prin Biserică: *Mie, celui mai mic decât toți sfinții, mi-a fost dat harul acesta, ca să binevestesc neamurilor bogăția lui Hristos, de nepătruns, și să descopăr tuturor care este economia tainei celei din veci ascunse în Dumnezeu, Ziditorul a toate, prin Iisus Hristos, pentru ca*

roadele ei. Călătoria de la raiul cel închis prin neascultarea lui Adam la raiul cel deschis prin ascultarea Adamului celui nou se face pe Calea-Hristos: *Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie* (Mc. 8, 34).

Analizând cele spuse, înțelegem că Dumnezeu oprește revărsarea luminii Sale necreate asupra oamenilor pentru că aceștia nu sunt în stare să o primească. Mai este, însă, un motiv care explică aparenta absență a lui Dumnezeu din viața fiilor Săi: libertatea pe care le-a dat-o. Dragostea deplină este întotdeauna însoțită de libertate, o persoană care iubește nu va accepta niciodată să încalce libertatea celui iubit. Dumnezeu, care se numește pe Sine Tată, deși își iubește desăvârșit fiii și vrea să fie împreună cu ei, nu va face aceasta dacă prezența Sa nu este dătătoare de bucurie pentru ei. Și aceasta pentru că în dragoste cea mai importantă nu este bucuria mea, ci bucuria celui pe care îl iubesc: bucuria lui devine bucuria mea, întristarea lui devine întristarea mea¹⁰. Respectarea libertății omului este o caracteristică constată a lucrării lui Dumnezeu care se vede pe toate paginile Sfintei Scripturi. Cu cât Dumnezeu își arată mai clar dragostea, cu atât îi oferă omului mai clar libertatea de a o accepta sau nu. Sigur, întotdeauna libertatea este urmată de responsabilitate: va veni vremea în care va trebui să dăm seama de modul în care ne-am raportat la dragostea Ziditorului nostru.

Momentul în care lumina dragostei lui Dumnezeu a strălucit deplin a fost răstignirea Mântuitorului. Sfinții Părinți atrag atenția mereu că sensul Scripturii este în primul rând duhovnicesc și abia apoi trupesc. Atunci când citim că la răstignirea Mântuitorului *de la ceasul al șaselea, s-a făcut întuneric peste tot pământul, până la ceasul al nouălea* (Mt. 27, 45), ne gândim la lipsa luminii exterioare.

înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, începătoriilor și stăpânilor, în ceruri (Efes. 3, 8-10).

¹⁰ De aceea Părinții spun că, după ce omul a mâncat din pomul oprit, Dumnezeu nu l-a alungat din rai, ci i-a îngăduit să-l părăsească; a respectat libertatea celui care se simțea atât de stingherit de prezența lui Dumnezeu, încât se ascundea de El.

Dar chiar experiența lumii acesteia ne arată că întunericul nu este generat doar de absența luminii, ci și de prezența luminii, dar o lumină mult mai puternică decât capacitatea noastră vizuală. Cu alte cuvinte, o lumină orbitoare. Duhovnicește vorbind, întunericul de la răstignirea Mântuitorului nu a fost generat de lipsa luminii soarelui, ci de prezența unei lumini mult mai strălucitoare decât lumina solară: lumina dragostei jertfelnice a lui Dumnezeu. Pe Golgota Crucea lui Hristos strălucea, lumina lumea întreagă, dar oamenii nu erau capabili să vadă asta pentru că *Lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina. Căci faptele lor erau rele. Că oricine face rele urăște Lumina și nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească* (In. 3, 19-20).

O cântare din slujba utreniei spune, referindu-se la Crucea Mântuitorului: *a venit prin cruce bucurie la toată lumea*¹¹. Nu doar unii dintre fiii Tatălui ceresc s-au bucurat, ci *toți* au primit bucurie prin cruce: cei care nu cred se bucură că Mântuitorul nu-i mai *deranjează* cu cuvintele și cu faptele Sale minunate; ucenicii Mântuitorului se bucură înțelegând că prin cruce a venit mântuirea lumii și omul redevine fiu al lui Dumnezeu prin har. Așa precum odinioară în rai, și în raiul Bisericii Dumnezeu face totul pentru ca omului să-i fie respectată libertatea: dacă își dorește prezența Creatorului Său și o poate primi, vine la întâlnirea cu el; dacă se ascunde de la fața Lui, stă departe și îl cheamă: *Adame, Adame, unde ești ?* (Fac. 3, 9).

Concluzionând, putem spune că lumina necreată ne devine accesibilă în măsura în care ajungem la asemănarea cu Dumnezeu, adică în orice împrejurare încercăm să acționăm nu după mintea noastră, ci după mintea lui Hristos, întrebându-ne mereu: ce ar face Hristos în locul meu ? Redăm în cele ce urmează o întâmplare din viața Sfântului Paisie Aghioritul care este elocventă în acest sens:

¹¹ Cântarea *Învierea lui Hristos* din slujba Utreniei Duminicilor. A se vedea *Catavasier* sau *Octoih mic*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2000, p. 50.

„Odată mă aflam la o oarecare mănăstire. Era seară. Când am ieșit pe poarta mănăstirii m-a întâmpinat un mirean care dorea să îmi vorbească. Pe drum a început să-mi spună necazurile lui. Timpul trecea și eu eram atât de bolnav încât nu puteam nici măcar să mă așez ca să mă odihnesc, nici să stau în picioare. Se înnoptase și acela continua să îmi vorbească. La un moment dat m-am gândit la boala mea și doream să întrerup discuția. Dar apoi îmi spun: omul are atâtea probleme iar eu să mă îngrijesc de mine ? Și astfel a continuat să îmi vorbească până ce a înnoptat de-a binelea. Mireanul urma să doarmă undeva la o chilie, dar eu nu mă puteam întoarce la mănăstire pentru că poarta era închisă. După ce am terminat, am apucat-o pe drum ca să mă întorc la coliba mea. Am intrat pe cărare și trebuia să trec printr-un loc strâmt și abrupt. Când am ajuns în acel loc, fiindcă nu vedeam și nu aveam la mine nici lanternă, am căzut între crengi și rugi și am rămas agățat în ele. Când am căzut, mi-a venit și traista în cap. Așa cum stăteam acolo, m-am gândit: acum ce să fac ? Să fac cel puțin Pavecernița. Și încep. Dar deodată, s-a aprins o lumină puternică și capul meu a devenit ca un bec. În jurul meu s-a făcut ziuă. Atunci am văzut unde mă aflam și cățărându-mă, am ieșit. Lumina continua să lumineze în jurul meu. Inima îmi era plină de o bucurie cerească. Am ajuns la colibă, am luat cheia de la locul unde o aveam, am deschis, am intrat în biserică, am aprins candelile și numai atunci lumina s-a retras”¹².

Nu este deloc întâmplător că Sfântul Paisie a primit experiența luminii necreate după ce a împlinit porunca în care se cuprinde toată legea și prorocii: iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Și a făcut asta renunțând la sine, considerând că binele aproapelui său și slujirea lui Dumnezeu sunt mai importante decât confortul și chiar viața sa. Această iubire jertfelnică l-a adus în starea de fiu, făcându-i posibilă descoperirea Tatălui său ceresc.

¹² Episod prezent în lucrarea lui Isaac, *Viața Cuviosului Paisie Aghioritul*, traducere de Ștefan Nuțescu, București, Edit. Evanghелиsmos, 2005, p. 197-198.

Concluzii

Toate aspectele învățăturii creștine rămân permanent actuale pentru om, indiferent de perioada istorică, de locul sau de contextul social în care trăiește. Acest lucru arată că preceptele creștine nu sunt creații omenști, ci sunt adevărurile descoperite de Dumnezeu cel adevărat, care *ieri, astăzi și în veci este același* (Evr. 13, 8). Sfânta Scriptură cuprinde perspectiva deplină asupra lumii și a omului, sensul și scopul existenței acestora. Această învățătură este lumina pe care Dumnezeu o aduce în lume, pentru ca aceasta să nu mai trăiască în întunericul neștiinței¹³. Ceea ce trebuie să facă omul este să-și însușească aceste adevăruri, nu doar sub aspect teoretic ci, mai ales, practic. Lumina pe care o caută omul nu este lumina exterioară, fonică, specifică lumii acesteia. Este o altă lumină, personală, care vine la întâlnirea cu el în măsura în care își dorește și este pregătit pentru asta. Abia în perspectiva acelei lumini, omul poate înțelege lumea în care trăiește și relația lui cu tot ceea ce îl înconjoară. Acest mesaj atât de personal al creștinismului este forța lui de atracție, adevărul care cucerește pe orice om, tânăr sau bătrân, prin faptul că înțelege pe Dumnezeu ca fiind Dumnezeu *lui*. Orice tânăr vrea să iubească, să trăiască în lumină și să fie împlinit. Tocmai prin aceste lucruri de o importanță vitală pentru el vine Dumnezeu în întâmpinarea lui: nu poți să iubești dacă nu primești dragostea, dacă nu știi ce este dragostea și dacă nu te întâlnești cu Cel care poate umple aceste lipsuri ale tale. În momentul în care realizezi acest adevăr, creștinismul nu mai este pentru tine o doctrină, ci devine un mod de viață. Altfel spus, ai ajuns la momentul convertirii.

¹³ După cum observa Dumitru Stăniloae, termenul *lume* din limba română vine tocmai de la *lumină*. Lumea nu are sens în afara luminii și acest adevăr este valabil la toate nivelurile.

Bibliografie

1. *** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită cu binecuvântarea și prefața Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
2. *** *Catavasier sau Octoih mic*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2000.
3. Cavaros, Constantine, *Ghid de iconografie bizantină*, traducere din limba engleză de Anca Popescu, îngrijitor de ediție și coordonator artistic Ștefan Ionescu-Berechet, București, Edit. Sophia, 2005.
4. Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, București, Edit. Sophia, 2000.
5. Isaac, *Viața cuviosului Paisie Aghioritul*, traducere de Ștefan Nuțescu, București, Edit. Evanghelismos, 2005.
6. Rose, Serafim, *Cartea Facerii, crearea omului și omul începuturilor. Perspectiva creștin ortodoxă*, ediția a doua, în românește de Constantin Făgețan, București, Edit. Sophia, 2011.
7. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere I*, în *Scrieri*, partea întâi, traducere, introducere, note și indici de Dumitru Fecioru, col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 21, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987.
8. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, în *Scrieri*, partea întâi, traducere, introducere, note și indici de Dumitru Fecioru, col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 17, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1986.